

(16)

گفتوگویی کی ژیرانه

ثایا ئافرهت و پیاو له خواپهرستی و سزا و پاداشتا یه کسانن؟

به پێزان!

خوای پهروهردگار پیاو و ئافرهتی به شیوهیه که دروست کردووه، شایسته یی داوه به ههردووکیان ئه و شتانه ی به پیاو سپێردراوه، به ئافرهتیش سپێردراوه، له بهرامبهردا ئه و پاداشتانه ی که پیاوان به لێنیان پێ دراوه، به هه مان شیوه به ئافرهتانیان دراوه. ئه گهر سهیری دواندنه کانی قورئان بکهین ده بینین زۆربه ی ئایه ته کان به:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ﴾

هاتووه، ئه مهش هه م ئافرهتان و هه م پیاوان ده گرێته وه، کاتی خوای پهروهردگار ئاده م و حه وای دروست کرد، یه که پێسپاردن (ته کلێف) بۆ ههردووکیان بوو، که بریتی بوو له نه خواردنی دره ختێک، ههردووکیان هه مان فه رمانیان پێ کرا، کاتی که ش سه ریچیان کرد، ههردووکیان یه که جۆر سزایان خوارد، که بریتی بوو له دوورخستنه وه یان له به ههشت. ئه م دوو ئایه ته به پرونی ئه مه ده خاته روو، پهروهردگار ده فره مووێت:

﴿وَقُلْنَا يَتَادُمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ

الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَازْلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا

أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ البقرة.

گوتمان ئه ی ئاده م خۆت و خێزانه که ت له به ههشت نیشته جێ بن، له هه رچی پێتان خۆشه بیخۆن و بیخۆنه وه، نزیک ی ئه م دره خته مه که ون، ئه گهر بیخۆن ئه و ده چنه ریزی سه ته مکاران، شه ی تان ههردووکیانی فریودا، ئه م فریودانه ش بووه هۆکاری دوور خستنه وه یان له به ههشت، ئێمه ش سزایان دان و پێمان فره موون: له به ههشت دابه زن و هه ندیکتان ده بن به دوژمنی هه ندیکتان، له ناو پاش تا ماوه یه کی دیاری کراو زه و ی ده بیته شوینی نیشته جێبوونی هه مووتان.

وهك له به شه کانی رابردووش ئه مه مان پروونکرده وه ده بینین هه موو دواندنه کانی خوای
 په روه ردگار له گه لا ئاده م و هه وا به یه که وه یه، وشه کان هه موویان (الف الإثنین) یان پیوه یه،
 (وَكَلَّا) و (شَتْمًا) و (نَقْرًا) و (فَتَكُونَا) و (فَأَزَلَّهُمَا) و (فَأَخْرَجَهُمَا) و (كَانَا) هتد،
 خواردنه قه ده غه که بۆ هه ردوویان بوو، کاتیکیش سه ریچیان کرد، دووباره هه ردوویان
 به یه که وه سزا که یان وه رگرت.

هه ر له باره ی وهك یه ک بوونیان له سزاو پاداشت، له پیسپاردن (ته کلیف) ی شه رع ی با
 سهیری ئه م ده قانه ی خواره وهش بکهین:
 یه که م/

{ عَنْ رَجُلٍ مِنْ وَلَدِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَسْمَعُ اللَّهَ ذَكَرَ النِّسَاءِ فِي
 الْهَجْرَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ
 بَعْضٍ }^(١٢) واته: له یه کی له پیاهه کانی کور ی ام سه له مه خوا لی ی رازی بی، ته ویش له ام
 سه له مه وه، ده لی: گوتم: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ نابیستین خوای په روه ردگار باسی
 ئافره تان بکات له مه سه له ی کوچکردندا، به م هو یه وه خوای په روه ردگار شه و ئایه ته ی
 دابه زاند که ده فه رمووی: { أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ
 بَعْضٍ } واته: من کاری هیچ یه کی که له ئیوه به زایه ناده م چ پیار بی چ ئافره ت،
 هه ندیکتان له هه ندیکتان.

دووه م/

له گێرانه وه یه کی دیکه دا نزیک له م گێرانه وه یه و له هه مان پرسیاردا خوای په روه ردگار شه و
 ئایه ته داده به زینی که ده فه رمووی:

﴿ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنِينَ وَالْقَنَاتِ

وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ

وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ وَالْحَافِظَاتِ وَالْحَافِظَاتِ

وَالذَّكِرِينَ اللَّهُ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾
الأحزاب.

خوای پهروردگار لهم ثابتهدا (10) سيفته به يهكسانی له ثافرهتان و پياوان ههئدهدا
بهم شیویه:

- (1) - (الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ)، مسولمانان له پياوان و ثافرهتان.
- (2) - (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ)، ئيمانداران له پياوان و ثافرهتان.
- (3) - (وَالْقَنِينَ وَالْقَنِينَ)، شهونویژ نه نجامدهران له پياوان و ثافرهتان.
- (4) - (وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ)، راستگویمان له پياوان و ثافرهتان.
- (5) - (وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ)، ئارامگران له پياوان و ثافرهتان.
- (6) - (وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ)، له خواترس و پارێزکاران له پياوان و ثافرهتان.
- (7) - (وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ)، خیرکهر و بهخشهران له پياوان و ثافرهتان.
- (8) - (وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ)، رۆژووگران له پياوان و ثافرهتان.
- (9) - (وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ)، داوینی خو پارێزان له پياوان و ثافرهتان.
- (10) - (وَالذَّكِرِينَ اللَّهُ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ)، زیکر و یادی خواکهران له پياوان و ثافرهتان.

ئینجا دهفهرموویت: { أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا } خوای پهروردگار
لیخۆشبوون و پاداشتیکی گهرهی بو ئاماده کردوون.
کهواته: دووباره سهیر دهکهین خوای پهروردگار هیچ ههلاواردنیکی نه کردووه له نیوان
ثافرهتان و پياوان هم لهو پهڕستشانهدا که هیناونی، هم له پاداشته کهشدا.

خوای په‌روه‌ردگار باسی ئه‌وه ده‌کات کی له‌لای ئه‌و به‌رێزترینه، پیاو یان ئافرهت؟
 ده‌فه‌رمووی: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَنُكُمْ﴾ (۱۳) الحجرات، به‌رێزترینتان له‌لای خوا
 ئه‌وانه‌ن له‌هه‌مووان به‌ته‌قوا تر و پارێزکارترن، نه‌پیاو نه‌ئافرهت، نه‌هه‌ژار نه
 ده‌وله‌مه‌ند، هتد، به‌لکو پارێزکارتر، به‌ته‌قواتر، له‌خواترستر، ئه‌وانه به‌رێزترینین،
 که‌واته: ته‌قوا له‌لای خوای په‌روه‌ردگار پی‌وه‌ره نه‌ک نی‌ر بوون و می‌بوون!!
 له‌باره‌ی ئه‌وانه‌ی که سه‌رپی‌چی خواو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ ده‌که‌ن.

چواره‌م/

دووباره خوای په‌روه‌ردگار هیچ جیاوازیکی نه‌کردوه بۆ سه‌رزهنشت کردنیان یان سزا
 دانیان، چ ئافرهت بی‌چ پیاو، ده‌فه‌رمووی: ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
 وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾
 (۳۶) الأحزاب، واته: بۆ هیچ بر‌واریک نییه چ ئافرهت چ پیاو، ئه‌گه‌ر خوا و
 پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی بر‌یاریکی له‌نیوانیان دا ئه‌وان خویان سه‌رپشک بکه‌ن له‌ئه‌نجام دان و
 نه‌دانی، به‌راستی هه‌ر که‌سیک سه‌رپی‌چی خوا و پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی بکات ئه‌وا به
 گوم‌راییه‌کی دیار و ئاشکرا گوم‌را بووه.
 سه‌یر ده‌که‌ین خوای په‌روه‌ردگار ئافره‌تان و پیاوان وه‌ک یه‌ک هان ده‌دا بۆ کاری چاک، وه‌کو
 یه‌کیش ده‌یانترسینی له‌ئه‌نجامدانی کاری خراپ، وه‌کو یه‌ک پاداشتیان ده‌داته‌وه، وه‌کو
 یه‌کیش سزایان ده‌دا، ئه‌مه‌ش به‌رجه‌سته‌کردنی سیفه‌تی دادگه‌ری خوای په‌روه‌ردگاره.

پینجه‌م/

له‌ئایه‌تیکی دیکه‌دا خوای په‌روه‌ردگار پیاوان و ئافره‌تان قه‌ده‌غه ده‌کات له‌گالته
 به‌یه‌کترکردن ده‌فه‌رمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا
 مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ﴾ (۱۱) الحجرات، ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان
 هی‌ناوه، با گه‌ل و هۆزیک له‌ئیه‌و گالته به‌گه‌ل و هۆزیک تر نه‌کات، له‌وانه‌یه گالته

به‌وهی ئیوه ته‌نجامی ده‌دهن، به‌هه‌مان شیوه به ئافره‌تانی ئیمانداریش بلی چاوه‌کانی
خۆیان دا‌بخه‌ن له ئاستی روانینی هه‌رام، داوینی خۆشیان پیاریزن.

سه‌یرکه‌ن به‌پێزان!

دووباره لی‌ره‌ش خ‌وای په‌روه‌ردگار فه‌رمان به باوه‌رداران ده‌کات به خ‌وڵادان و سه‌رداخستن
له ئاستی روانینی هه‌رام بۆ په‌گه‌زی به‌رامبه‌ر، هیچ هه‌لا‌واردنی‌کیش ناکات له‌نیوان
ئافره‌تان و پی‌اوان، قه‌ده‌غه کردنه‌که بۆ هه‌ردووکیانه.

هه‌شته‌م/

له شه‌ریعه‌دا سی مه‌رجمان هه‌ن بۆ هه‌ر که‌سی‌ک تا ته‌کل‌یفی شه‌رعی بکه‌وێته سه‌ر، سه‌یر
ده‌که‌ین له‌مه‌شدا هیچ جیاوازییه‌ک نییه له‌نیوان په‌گه‌زی نێر و می، سی مه‌رجه‌کانیش
بریتین له:

أ- ئیسلام بوون.

ب- عاقل بوون.

ج- بالغ بوون.

هه‌ر که‌سی ته‌و سی مه‌رجه‌ی لی بیته جی ته‌وا پی‌سپاردن (ته‌کل‌یف)ی شه‌رعی ده‌که‌وێته
سه‌ر، واته: به‌رپرسیار ده‌بی به‌رامبه‌ر هه‌ر شتی‌ک که خ‌وای په‌روه‌ردگار فه‌رمانی کردووه
به ته‌نجامدانی، وه به‌رپرسیار ده‌بی به‌ دوورکه‌وتنه‌وه له هه‌ر شتی‌کیش که خ‌وای
په‌روه‌ردگار فه‌رمانی کردووه به قه‌ده‌غه کردنی، لی‌ره‌ش هه‌م پی‌اوان و هه‌م ئافره‌تان بی
جیاوازی و به‌یه‌کسانی ته‌گه‌ر ته‌و سی مه‌رجه‌یان لی بیته جی به‌رپرسیاری‌تییه‌که
ده‌یانگرتیه‌وه.

ته‌گه‌ر سه‌یری ته‌و گونا‌هانه بکه‌ین که سزا‌که‌یان بریتیه له ده‌رکردنی (حه‌ددی) شه‌رعی،
وه‌ک دزی، زینا، بوه‌تان، خ‌وای په‌روه‌ردگار به‌و په‌ری دادگه‌رییه‌وه پی‌اوان و ئافره‌تانی وه‌ک
یه‌ک هه‌ژمار کردووه و هه‌ریه‌که‌یان له گونا‌هی‌ک لهو گونا‌هانه تیوه‌گلێن ته‌وا حه‌دده‌که‌یان
به‌سه‌ر جیبه‌جی ده‌کری، به‌بی په‌چاو کردنی ته‌وه‌ی ئاخ‌و ته‌و که‌سه نێره یان می، پی‌اوه
یان ئافره‌ت!!

سزای دزی کردن:

خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمووی: ﴿السَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءُ بِمَا

كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ المائدة، پیاوani دز و ئافره‌تانی دز، ته‌گه‌ر

دزیه‌که‌یان له‌سه‌ر ساغ بوویه‌وه، ده‌بی ده‌ستیان به‌ردری له‌ تۆله‌ی ته‌و دزیه‌ وا کردوویانه، خوای په‌روه‌ردگار خاوه‌ن ده‌سه‌لات و کاربه‌جییه.

له‌ ئایه‌ته‌که‌دا پیاوان پیشی ئافره‌تان خراون، له‌به‌ر ته‌وه‌ی دزی کردن کاریکه‌ پیاوان زیاتر ده‌توانن ته‌نجامی بدن، نه‌ک ئافره‌تان، به‌لام هه‌ر یه‌کیکیان په‌نا به‌خوا دزی بکات و دزیه‌که‌ی له‌سه‌ر ساغ بیته‌وه، ته‌وا خوای په‌روه‌ردگار ده‌ست به‌پینه‌وه‌ی بو داناون، له‌مه‌شدا ئافره‌ت و پیاو هیچ جیاوازییه‌ک له‌نیوانیاندا نه‌کراوه.

لی‌ره‌ له‌وانه‌یه‌ پرسیاریک بکری ئایا ته‌م سزایه‌ بو که‌سیکی دز زور گه‌وره‌ نییه‌ که‌ ده‌ستی به‌پیتته‌وه؟

هه‌رچه‌نده‌ ته‌م کتیبه‌ شوینی ته‌و بابه‌ته‌ نییه‌، به‌لام به‌کورتی ده‌لیین: لی‌ره‌دا دوو شت هه‌ن پیویسته‌ ئاگاداری بین، یه‌که‌م هه‌ر که‌سیک له‌سه‌ر دزی کردن ده‌ستگیر بکری ده‌ستی ناب‌دریته‌وه‌ دادوهر دزییه‌که‌ی له‌سه‌ر ساغ نه‌کاته‌وه‌ به‌به‌لگه‌ و به‌ شاهید، دووهم: ده‌لیین نه‌خیر ته‌و سزایه‌ هیچ نادادگه‌ریه‌کی تیدا نییه‌، له‌به‌ر ته‌وه‌ی ته‌و که‌سه‌ی که‌ دزیه‌که‌ی لی‌ کراوه‌ چه‌ندین ساله‌ خه‌ریکی ئاره‌قه‌ رشتن و مال‌ پیکه‌وه‌ نانه‌ و له‌وانه‌یه‌ خیزانه‌که‌ی هه‌یانبی و نه‌یانبی ته‌وه‌نده‌ پاره‌ یان ته‌وه‌نده‌ زی‌ره‌ بی، یان له‌وانه‌یه‌ کابرا به‌دریژایی ته‌مه‌نی خوی کاسبی کردووه‌ تا سه‌یاره‌یه‌کی به‌ قه‌رز و به‌ زه‌حمه‌ت کړیوه، کابرای دزیش دی به‌ ئاسانی ماله‌که‌ یان زی‌ره‌که‌ یان سه‌یاره‌که‌ی لی‌ ده‌دزی، به‌راستی ته‌وه‌ سته‌میکی یه‌کجار گه‌وره‌یه‌، تو خیزانیک هه‌ن‌اسه‌ سارده‌ بکه‌یت به‌هوی به‌پین و دزی‌نی ماله‌که‌یان، پاشان به‌ ته‌زموون سه‌لمی‌نراوه‌ ته‌وانه‌ی دزی ده‌که‌ن و فی‌ری دزی بوونه‌ هه‌رگیز به‌ زیندانی کردن واز له‌دزی کردن ناهینن، هه‌ر جاریک به‌به‌ردری‌ن ده‌ست ده‌که‌نه‌وه‌ به‌دزی کردن، به‌لام که‌ ده‌ستی برا ئیتر په‌کی ده‌که‌وی و ناتوانی دزی بکات، خو ته‌گه‌ر به‌یه‌ک ده‌ست دزی بکات و جاری دووهم بگیری ته‌وا ده‌سته‌که‌ی تریشی ده‌بری، ته‌بعه‌ن ته‌مه‌ له‌ حاله‌تی‌که‌ که‌ خه‌لکی له‌لایه‌ن هوکمرانانه‌وه‌ تیر کرابن و ژیانیان فه‌راهه‌م کرابی، نه‌ک پیاو داهاتی ته‌وه‌ی نه‌بی دایبیه‌ک یان قوتو شیریک بو مندا له‌که‌ی بکری!!

